

і навичок менеджерів, а також розширення фахових компетентностей, що відповідають сучасним запитам і потребам соціального управління.

Список використаних джерел

1. Коленда Н. В. Компонентна структура системи соціального менеджменту підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/79.pdf>.

2. Кулина Г. М. Модифікація ролі менеджера в неоекономіці / Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неоіндустріального суспільства : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2019 р.) / відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2019. С. 602-604.

Олена Яцух

д. е. н, доцент

*Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра,
м. Мелітополь, Україна*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Аграрний сектор економіки України є і буде залишатися в умовах забезпечення світової продовольчої безпеки пріоритетною галуззю. Проте основні вектори державної фінансової політики щодо розвитку і підтримки аграрного виробництва постійно змінюються, не завжди є послідовними, дуже часто їм притаманна не прозорість в системі розподілу державних фінансових ресурсів та невизначеність щодо ключових стимулів розвитку галуззі. Важливими передумовами формування державної фінансової політики щодо фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств є: низький рівень якості технологій, матеріально-технічного забезпечення виробництва, переробки, зберігання сільськогосподарської продукції; обмеженість доступу до позикових фінансових ресурсів та низький рівень капіталізації фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами; низький загально організаційний рівень функціонування галузі, зокрема щодо якості державної фінансової політики, рівню інформаційно-консультативного забезпечення виробників сільськогосподарської продукції. В таких умовах державну фінансову політику в аграрному секторі економіки необхідно спрямувати на побудову ефективної системи фінансового забезпечення діяльності виробників сільськогосподарської продукції. Її ключовими елементами мають бути стимулюючі до інноваційного розвитку галузь системи загально державного регулювання розвитком вітчизняного аграрного ринку, податкової та бюджетної політика, кредитування й страхування, а також державно-приватного партнерства на засадах гарантій щодо міжнародного

співробітництва з залучення інвестицій й збільшенням експортного потенціалу галузі [1, с. 21-47].

В теперішній час існують різні форми державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників. Умовно їх можна поділити на пряму, умовно-пряму та непрямую. До прямих форм відносимо: фінансову підтримку заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів; фінансову підтримку сільськогосподарських підприємств за рахунок часткової компенсації вартості придбаної вітчизняної техніки та обладнання у розмірі 25%; фінансової підтримки розвитку саме фермерських господарств на засадах компенсації 15% придбаної техніки й надання пільгових кредитів; програми державної підтримки розвитку, закладання молодих садів, виноградників, ягідників і догляд за ними, а також підтримки галузі тваринництва тощо. До умовно - прямих, проте маючих суттєвий вплив на різних етапах розвитку аграрного бізнесу, можна віднести діючі програми спеціальних податкових режимів: використання спрощеної системи оподаткування на основі єдиного податку 4-ої групи; на майно; нульової ставки з ПДВ для експортних операцій (в тому числі раніше діючі спеціальні режими оподаткування з ПДВ); рентної плати за спеціальне використання води для зрошення. Довгий час мали певний вплив на розвиток аграрного сектору і непрямі програми державної підтримки: державні закупівлі на основі форвардних операцій ПАТ «Аграрний фонд», ДП ДПЗКУ, ДП «Держрезервнасінфонд»; фінансової підтримки на умовах здешевлення фінансового лізингу для придбання техніки та обладнання вітчизняного виробництва (НАК «Украгролізінг»); підтримка вітчизняного машинобудування та виробників МТР; програми підготовки кадрів та функціонування оптових ринків.

В умовах всесвітньої пандемії та карантинних обмежень урядом була запропонована програма «ДОСТУПНІ КРЕДИТИ 5-7-9%», що реалізується Фондом розвитку підприємництва. Зазначена програма сфокусована на три напрямки: інвестиційні проекти, антикризову підтримку та рефінансування банківських кредитів [2].

При участі у інвестиційній кредитні ресурси пропонуються під 5% або 7% якщо річний дохід не суб'єкта господарювання не перевищує 50 млн грн, в першому випадку необхідною умовою є створення не менше 2 нових робочих місць протягом одного кварталу, у другому – за кожне нове робоче місце ставка зменшується на 0,5%, але не менше 5% річних. За антикризовою програмою запропоновано 0% річної кредитної ставки та 3% після скасування карантину протягом 90 днів. Напрямок рефінансування банківських кредитів дозволяє рефінансувати існуючу заборгованість за кредитами малим суб'єктам підприємництва в банках України на умовах 3% при умові якщо річний дохід підприємства не перевищує 20 млн євро, та чисельність працівників не зменшилась більше ніж на 50%. Максимально доступною за всією програмою для суб'єктів господарювання є сума кредиту в розмірі 50 млн євро. Базова процентна ставка визначається: індекс UIRD (3 міс.) + (5% - мікропідприємництво, 6% - мале, 7% - середнепідприємництво).

За даними Фонду розвитку підприємництва станом на 30.08.2021 р. загальна сума кредитного портфелю за цілями фінансування банками у розрізі видів економічної діяльності за урядовою програмою «Доступні кредити 5-7-9%» становив 59 458 млн грн, в т.ч на інвестиційні цілі 7 116 млн грн, антикризову – 31 459 млн грн, рефінансування - 20 883 млн грн. У сільське господарство завдяки діючій програмі було залучено 26 666 млн грн, тобто 45% усіх коштів.

Стримуючим фактором щодо залучення додаткових фінансових ресурсів є також діюча система страхування в аграрному секторі економіки. Є сподівання на поживлення цього сегменту в результаті прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів щодо удосконалення правового регулювання страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою». Основна мета прийняття зазначеного закону спрямована на регулювання відносин у сфері страхування сільськогосподарської продукції, що здійснюється з державною підтримкою, з метою захисту майнових інтересів сільськогосподарських товаровиробників, забезпечення стабільності виробництва в сільському господарстві, в т.ч. забезпечення стабільності фінансового стану і кредитоспроможності підприємств. Державна підтримка страхування сільськогосподарської продукції полягає в наданні з державного бюджету сільськогосподарським товаровиробникам грошових коштів у вигляді відшкодування до 60 відсотків вартості страхового платежу (страхової премії), нарахованого за договорами страхування [3].

Враховуючі значний вплив державної фінансової політики на функціонування та розвиток аграрного сектору економіки необхідно чітко зазначити пріоритети такої політики. Зокрема до стратегічних цілей першого порядку можна віднести: формування системи державного фінансування, направленої на забезпечення продовольчої та екологічної безпеки і розвитку сільських територій; необхідність оновлення на якісно новій основі матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників та переробної галузі, логістичної інфраструктури зберігання й реалізації сільськогосподарської продукції з метою розширення експортного потенціалу й освоєння нових ринків збуту.

Стратегічні цілі другого порядку на нашу думку є: формування ефективної системи фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств, спрямованої на покращення доступу виробників до фінансових ресурсів на внутрішньому та зовнішньому фінансових ринках, шляхом запровадження інноваційних фінансових інструментів та стимулювання до використання сучасних форм спільного інвестиційного фінансування на засадах кооперації, державно-приватного партнерства та залучення міжнародних фінансових ресурсів інвестування на умовах гарантій. А також формування стимулюючої податкової політики, спрямованої на заохочення до оновлення основних засобів виробництва: в частині акумуляції ПДВ на спеціальних рахунках на оновлення основних засобів; спрямування сум відшкодування ПДВ від експортних операцій на

капітальні інвестиції розвитку інфраструктури переробки та реалізації продукції; запровадження спеціальних податкових ставок (ПДВ, мито та акцизного податку) при імпортних операціях щодо ввезення сучасних технологій й обладнання для виробництва, переробки і зберігання сільськогосподарської продукції

Список використаних джерел

1. Яцух О. О. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія / О. О. Яцух. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. – 467 с.

2. Постанова КМУ «Про надання фінансової державної підтримки» № 28 від 24.01.2020 р Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» № 1601-ІХ від 01.07.2021 р/ Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1601-20>ансування